KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2020/589,

23. aprill 2020,

Lõuna-Aafrika Vabariigi pädeva asutuse adekvaatsuse kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/43/EÜ

(teatavaks tehtud numbri C(2020) 2026 all)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiivi 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ, ([1]) eriti selle artikli 47 lõike 3 esimest lõiku,

ning arvestades järgmist:

(1) Direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 kohaselt võivad liikmesriigid lubada anda nende poolt tunnustatud vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevaid auditi tööpabereid või muid dokumente ja asjaomaste audititega seotud kontrolli- või uurimisaruandeid üle kolmanda riigi pädevatele asutustele üksnes juhul, kui kõnealused asutused täidavad nõudeid, mille komisjon on tunnistanud adekvaatseks, ning kui kõnealused asutused ja asjaomase liikmesriigi pädevad asutused on kokku leppinud vastastikkusel põhinevas töökorralduses.

(2) Direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 3 kohases otsuses adekvaatsuse kohta ei käsitleta muid vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevate auditi tööpaberite ja muude dokumentide ning kontrolli- või uurimisaruannete üleandmisele kehtivaid erinõudeid, nagu direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 punktis d sätestatud pädevate asutuste vahel kokku lepitud vastastikkusel põhinev töökorraldus või kõnealuse direktiivi artikli 47 lõike 1 punktis e sätestatud isikuandmete edastamise nõuded.

(3) Koostöö vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevate auditi tööpaberite või muude dokumentide ning kontrolli- või uurimisaruannete üleandmise vallas kolmanda riigi pädevale asutusele on sõltumatu avaliku järelevalve tegemisel avaliku huvi seisukohalt väga oluline. Sellest lähtuvalt peaksid liikmesriikide pädevad asutused direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõikes 2 osutatud töökorralduse raames tagama, et Lõuna-Aafrika pädev asutus kasutab kõiki talle nimetatud direktiivi artikli 47 lõike 1 kohaselt üle antud dokumente ainult selleks, et täita oma audiitorite ja audiitorühingute avaliku järelevalve, välise kvaliteeditagamise ning uurimise ülesandeid.

(4) Kontrolltoimingute või uurimise läbiviimise korral on vannutatud audiitoritel või audiitorühingutel lubatud juurdepääsu andmine auditi tööpaberitele või muudele dokumentidele või nende üleandmine Lõuna-Aafrika pädevale asutusele ainult direktiivi 2006/43/EÜ artiklis 47 ja käesolevas otsuses sätestatud tingimustel.

(5) Ilma et see piiraks direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 4 kohaldamist, peaksid liikmesriigid tagama, et nende poolt tunnustatud vannutatud audiitorite või audiitorühingute ning Lõuna-Aafrika pädeva asutuse vaheline koostöö audiitorite ja audiitorühingute avaliku järelevalve, kvaliteeditagamise ja uurimise vallas toimub asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste kaudu.

(6) Kooskõlas direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 punktiga d sõltub liikmesriikide võimalus lubada nende poolt tunnustatud vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevate auditi tööpaberite või muude dokumentide ja kontrolli- või uurimisaruannete üleandmist Lõuna-Aafrika pädevale asutusele sellest, kas pädevad asutused on kokku leppinud vastastikkusel põhineva töökorralduse.

([1]) ELT L 157, 9.6.2006, lk 87.

(7) Liikmesriigid peaksid tagama, et nende pädevate asutuste ja Lõuna-Aafrika pädeva asutuse vaheline töökorraldus lepitakse kokku vastastikkuse põhimõtte alusel ning et see vastab direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõigete 1 ja 2 tingimustele, sealhulgas auditeeritud üksuste või neid üksusi auditeerivate vannutatud audiitorite või audiitorühingutega seotud dokumentides sisalduvate ametisaladuste ja ärihuvide (sealhulgas tööstus- ja intellektuaalomandi) kaitse.

(8) Kui vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevate auditi tööpaberite või muude dokumentide ja kontrolli- või uurimisaruannete üleandmine Lõuna-Aafrika pädevale asutusele hõlmab isikuandmete edastamist, on see seaduslik ainult juhul, kui see vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 sätestatud andmete rahvusvahelise edastamise nõuetele ([2]). Direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 punkti e kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et isikuandmete edastamine nende pädevate asutuste ja Lõuna-Aafrika pädeva asutuse vahel oleks kooskõlas kõigi kohaldatavate andmekaitsepõhimõtete ja -eeskirjadega, eelkõige määruse (EL) 2016/679 V peatüki sätetega. Liikmesriigid peaksid tagama, et isikuandmete edastamiseks on ette nähtud asjakohased kaitsemeetmed vastavalt määruse (EL) 2016/679 artiklile 46. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama, et Lõuna-Aafrika pädev asutus ei avalikusta üle antud dokumentides sisalduvaid isikuandmeid ilma asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste eelneva nõusolekuta.

(9) Sõltumatu audiitorite regulatiivnõukogu (Independent Regulatory Board for Auditors, IRBA) on Lõuna-Aafrika pädev asutus, mis vastutab audiitorite ja audiitorühingute avaliku järelevalve, välise kvaliteeditagamise ning uurimise eest. Ta rakendab piisavaid kaitsemeetmeid ning keelab oma praegustel ja endistel töötajatel avalikustada konfidentsiaalset teavet kolmandale isikule või asutusele ja karistab sellise avalikustamise eest. Vastavalt Lõuna-Aafrika 2005. aasta audiitortegevuse seadusele ja IRBA tegevusjuhendile võib IRBA anda liikmesriikide pädevatele asutustele üle direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõikes 1 osutatud dokumentidega samaväärseid dokumente.

(10) Dokumente, mille IRBA on saanud kontrolltoimingute ajal, ja kontrolliaruandeid on lubatud jagada ainult IRBA registreeritud audiitori või audiitorühingu nõusolekul. See nõue võib tekitada raskusi direktiivi 2006/43/EÜ artiklis 47 esitatud regulatiivse koostöö nõuete rakendamisel. Seetõttu peaks komisjon IRBA ja liikmesriikide pädevate asutuste vahelist regulatiivset koostööd hoolikalt jälgima ja kontrollima, et hinnata, kas nõusoleku nõue takistab teabevahetust praktikas.

(11) IRBA on pädev asutus, mis vastutab koostöö eest liikmesriikide pädevate asutustega ja kahepoolsete kokkulepete sõlmimise eest auditi tööpaberite üleandmise eesmärgil. Auditi tööpaberite konfidentsiaalsus on tagatud Lõuna-Aafrika tavaõigusega, mis kaitseb ametisaladust ja milles on ette nähtud audiitori üldine ametialane kohustus järgida kliendi dokumentide konfidentsiaalsuse nõuet.

(12) Lõuna-Aafrika õigusnormide kohaselt võib IRBA suhtes kohaldada nõuet jagada „asjakohase reguleeriva asutusega“ direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõikes 1 osutatud teavet, kuid tal on kaalutlusõigus otsustada, kas esitatud teabe edasisaatmine kaitseks avalikkust ja avalikku huvi. Kui liikmesriigi pädev asutus allkirjastab IRBAga kahepoolse koostöökokkuleppe, võib ta nõuda, et IRBA küsiks tema eelnevat nõusolekut, kui ta on sunnitud edastama „asjakohasele reguleerivale asutusele“ koostöö ajal saadud mitteavalikku teavet. Lisaks sellele peaks liikmesriigi pädev asutus kaaluma nõuet, mille kohaselt IRBA võib jagada sellist teavet ainult kokkuleppes nimetatud üksustega, mis peaksid säilitama niisugust teavet kui konfidentsiaalset või piiratud juurdepääsuga teavet. Isikuandmeid võib töödelda ainult käesolevas otsuses täpsustatud konkreetsel eesmärgil, nagu on märgutud põhjenduses 3 ja artiklis 1, ning kooskõlas eelkõige käesoleva otsuse põhjenduses 8 märgitud tingimustega.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

(13) Komisjoni rakendusotsuse (EL) 2016/1010 ([3]) artikli 1 kohaselt tunnistati mitu kolmandate riikide ja territooriumide pädevat asutust, sealhulgas IRBA, vastavaks nõuetele, mida tuleb direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 punkti c tähenduses pidada adekvaatseks selleks, et anda neile üle auditi tööpabereid või muid dokumente ja kontrolli- või uurimisaruandeid. Vastavalt rakendusotsuse (EL) 2016/1010 artiklile 3 lõpetati kõnealuse rakendusotsuse kohaldamine IRBA suhtes 1. augustil 2019.

(14) Kuigi IRBA ei sõlminud enne 31. juulit 2019 liikmesriikide pädevate asutustega ühtegi kahepoolset koostöökokkulepet, on osa liikmesriike väljendanud huvi arendada IRBAga koostööd.

(15) Euroopa audiitorite järelevalveasutuste komitee (CEAOB) on uuesti hinnanud Lõuna-Aafrika õigusraamistikku, võttes aluseks 2005. aasta audiitortegevuse seaduse, mida ei ole pärast rakendusotsuse (EL) 2016/1010 vastuvõtmist muudetud. Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 537/2014 ([4]) artikli 30 lõike 7 punktis c osutatud CEAOB tehnilist hindamist, täidab IRBA nõudeid, mis tuleks tunnistada adekvaatseteks direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 punkti c kohaldamisel.

(16) Käesolev otsus ei mõjuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/109/EÜ ([5]) artikli 25 lõikes 4 osutatud koostöölepinguid.

(17) Direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 3 esimese lõigu kohane järeldus kolmanda riigi pädevate asutuste täidetud nõuete adekvaatsuse kohta ei mõjuta ühtki otsust, mille komisjon võib vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 46 lõikele 2 vastu võtta kõnealuse kolmanda riigi audiitorite ja auditeerivate üksuste avaliku järelevalve, kvaliteeditagamise ning uurimiste ja sanktsioonide süsteemide samaväärsuse kohta.

(18) Käesoleva otsuse eesmärk on lihtsustada tõhusat koostööd liikmesriikide pädevate asutuste ja IRBA vahel. Selle eesmärk on võimaldada nimetatud asutustel täita oma avaliku järelevalve, välise kvaliteeditagamise ja uurimise ülesandeid ning samas kaitsta asjaomaste poolte õigusi. Kui pädev asutus otsustab sõlmida IRBAga vastastikkuse põhimõtte alusel töökorralduse, mis võimaldab anda üle vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevaid auditi tööpabereid ja muid dokumente ning kontrolli- või uurimisaruandeid, on asjaomane liikmesriik kohustatud saatma komisjonile IRBAga kokku lepitud vastastikkusel põhineva töökorralduse, et komisjon saaks hinnata, kas koostöö on kooskõlas direktiivi 2006/43/EÜ artikliga 47.

(19) Liikmesriikide pädevate asutuste ja IRBA tehtava auditijärelevalvealase koostöö lõppeesmärk on saavutada vastastikune usaldus üksteise järelevalvesüsteemide vastu ja edendada auditikvaliteedi lähenemist. Selline vastastikune usaldus ja suurem lähenemine põhineksid liidu ja Lõuna-Aafrika auditijärelevalvesüsteemide samaväärsusel. Selle tulemusena tuleks vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevaid auditi tööpabereid või muid dokumente ja kontrolli- või uurimisaruandeid tulevikus üle anda ainult erandjuhul.

(20) Kuna praktiline kogemus järelevalvealase koostöö alal IRBAga puudub ja seega ei ole praegu võimalik hinnata, kas IRBA-le esitatud nõue hankida kontrolltoimingute sooritamise ajal saadud dokumentide ja kontrolliaruannete jagamiseks audiitori või audiitorühingu eelnev nõusolek takistab teabevahetust praktikas, tuleks käesolevat otsust kohaldada piiratud aja jooksul.

([3]) Komisjoni 21. juuni 2016. aasta rakendusotsus (EL) 2016/1010 teatavate kolmandate riikide ja territooriumide pädevate asutuste adekvaatsuse kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/43/EÜ (ELT L 165, 23.6.2016, lk 17).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 537/2014, mis käsitleb avaliku huvi üksuste kohustusliku auditi erinõudeid ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2005/909/EÜ (ELT L 158, 27.5.2014, lk 77).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/109/EÜ läbipaistvuse nõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, ning millega muudetakse direktiivi 2001/34/EÜ (ELT L 390, 31.12.2004, lk 38).

(21) Vaatamata ajapiirangule jälgib komisjon korrapäraselt turu arengut, järelevalve- ja õigusraamistike arengut ning järelevalvealase koostöö tõhusust, võttes arvesse järelevalvealase koostöö käigus saadud kogemusi ja toetudes ka liikmesriikide panusele. Eelkõige võib komisjon käesoleva otsuse spetsiaalselt läbi vaadata ükskõik millal enne selle kehtivusaja lõppu, kui oluliste suundumuste tõttu on vaja käesoleva otsusega antud adekvaatsustunnistust uuesti hinnata. Selline uuesti hindamine võib viia käesoleva otsuse kehtetuks tunnistamiseni.

(22) Euroopa Andmekaitseinspektor esitas oma arvamuse 3. detsembril 2019.

(23) Käesoleva otsusega ettenähtud meetmed on kooskõlas direktiivi 2006/43/EÜ artikli 48 lõike 1 alusel loodud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Lõuna-Aafrika sõltumatu audiitorite regulatiivnõukogu (Independent Regulatory Board for Auditors) vastab nõuetele, mida tuleb direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 punkti c tähenduses pidada adekvaatseks selleks, et anda talle üle direktiivi 2006/43/EÜ artikli 47 lõike 1 kohaseid auditi tööpabereid või muid dokumente ja kontrolli- või uurimisaruandeid.

Artikkel 2

Liikmesriigid tagavad, et kui vannutatud audiitorite või audiitorühingute käes olevad auditi tööpaberid või muud dokumendid on üksnes sellise vannutatud audiitori või audiitorühingu käes, kes on registreeritud mõnes muus liikmesriigis kui grupi audiitor, ja grupi audiitori registreerimisliikmesriigi pädev asutus on saanud dokumentide üleandmise taotluse Lõuna-Aafrika sõltumatult audiitorite regulatiivnõukogult, antakse kõnealused tööpaberid või dokumendid neid taotlenud pädevale asutusele üle ainult juhul, kui esimese liikmesriigi pädev asutus on andnud üleandmiseks sõnaselge nõusoleku.

Artikkel 3

Käesolevat otsust kohaldatakse alates 1. maist 2020 kuni 30. aprillini 2026.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 23. aprill 2020

Komisjoni nimel
juhtiv asepresident
Valdis DOMBROVSKIS